

sége s a stílus frissesége szempontjából mutatnak eleven haladást. Az egyébként is tudatosabb és egyetemesebb kiterjedt vallásos érdeklődésen kívül éppen az érintett tulajdonságokból sokban magyarázható az, hogy a katolikus hitbuzgalmi irodalom lendülettel kezd erőre kapni. Hogy emellett bizonyos kifejezésbeli egyenetlenség, a tárgy tartalmi érdekéhez nem mindig biztosan simuló stílus-harmóniátlanúság, az egyes írók ízlés- és szemlélet-különbözősége szerint föllépő stílus-különbségek is mutatkoznak, az természeteszerű következménye annak a nyugtalan s egy kissé lázas törekvésnek, amellyel a modern irodalmi nyelv a szellemi élet minden területén igyekszik elhelyezkedni és tért foglalni — a hagyományos irodalmi nyelvvel szemben. Nem ment ettől az irányzattól még az annyira konzervatív katolikus hitbuzgalmi irodalom sem, mely bár egyrészt rugalmas fölvevőképességével semmi formai újítástól sem zárkózik el, másrészt a fölfrissített kifejezés alatt is óvatosan őrködik a tartalom tiszta hagyományára fölött.

A most megjelent könyvek is igen érdekes példáit nyújtják a formai és nyelvbéli megújulás emez általános igyekezetének.

Marcell Mihály munkája inkább elgondolásában, mint anyagában új. Sorra veszi a családi életet alakító és irányító hit- és erkölcsi elveket, rámutat gyakorlati értékükre, belső szépségükre s így valósággal a keresztény élet-művészet kalauzát írja meg. Egy kissé zavaróan hat könyvében az, hogy módszere nem egyenes: első részében magyarázó, a másodikban pedig szónokias fölépítésű és célzatú. Előadása azonban mindvégig nemesen egyszerű, világos, vonzó marad. Gondolatai nem újak, s látszik, hogy nem is ez a könyv fő igénye, de újszerűen, frissen hatnak az aktuálisan beállított korszerűség szempontjából. Sok része van e cél elérésében a mű stílusának, főleg mondatalkotó művészetének. Látszólag a könyvnek nincs is önállóan érvényesülő stílus-fölszerelése; mindenhol a gondolat áll előtérben, a mondat csak kivilágítja, de nem ötvözi ki művészi formájává a gondolatok sorát. De ez csak látszat. Igaz, hogy

külsőleg kevés az esztétikai dísz az egész munkában, de igen finom benne a mondat belső kiképzésének a gondja. Ennek tudható be, hogy bár gondolatai nem váltódnak át könnyű hangulat-mondatokká, mégis valami közvetlen érzelmi levegőt kapnak, amelyet a mondatok szerkezete, elrendezése, szétosztása hangol a gondolatok logikai ereje fölé. Még fokozza a hatást nyelvének gyönyörű magyarsága.

Démurger könyve idegen alkotás, formai szempontból tehát csak közvetve hathat. A fordítás igen jó. Kitünően megéreztetni a mű eredeti nyelvi jellegét: a fogalmak szabatos és pontos kifejezését.

Zulawszki Andor tollát nagyon kegyeletes motívum: édesanyja megvigasztalása vezette könyve megírására. E motívum lélektani minősége egyúttal meg is határozza a mű szemléletét s fölépítése módját: a gyengédséget, az erős líraiságot, a nem annyira okoskodó meggyőzést, mint inkább együttlérő ráhatást. Ezt a célt szolgálják Zulawszki Andor könyvének irodalmi elemei: stílusa, melyen erősen érzik a modern szimbólikus meseírók hatása és általában képzelőtehetségének a képszerűsége hajló állandó készsége. Ezek az utóbbi vonásai azonban néha talán jóval díszesebbé, sőt pompázóbbá teszik előadását, mint amennyi a fájdalom lélektanához illik. Ilyenkor mintha az érzés nem tudná kibontani természetesen adott erejét, amely a maga közvetlenségében legfölemlőbb szépsége a fájdalom költészetének.

Brisits Frigyes.

Gopcsa László: Gárdonyi Géza élete és legelső írásai. (Pfeifer Ferdinánd kiadása.) — E 86 oldalas kis könyv nagybikert fele Gárdonyinak legrégebb ismert írásait teszi közzé, számszerint hat kis apróságot, többnyire humoreszket. Ezekből bizony alig tetszik még ki valami a későbbi jeles íróból. Tárgyuk leginkább a falusi tanítói világ életéből van merítve, azaz hogy inkább életébe anekdotaszerűleg belegondolva; az egyikben pedig egy ideális tanítópálya van rövid vázlatban megvonva, de inkább typosrajz-, mintsem egyéni történetként. A humoros alakrajz s a jól folyó, egyszerű, itt-ott már ízléses előadás vall ben-

